

Motion till riksdagen 2008/09:Kr356

av Ewa Thalén Finné m.fl. (m)

Uppåkra – ett svenskt kulturarv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fornlämningen i Uppåkra, Staffanstorps kommun.

Motivering

Runtom i landet växer allmänhetens intresse för vårt kulturarv, vilket märks i allt från besöksantal vid fornlämningar och arkeologiska utgrävningar till populärkultur. Flera arkeologiska utgrävningar har förändrat vår uppfattning om historiens gång och tillfört viktiga kunskaper. Bland annat har utgrävningarna vid Birka tidigare visat på att vår bild av dåtidens samhälle inte var korrekt i flera avseenden.

I dagsläget finns ytterligare en stor fyndplats, betydligt större än det mera välkända Birka. Sedan 1996 pågår arkeologiska utgrävningar av fornminnesområdet Uppåkra i Staffanstorps kommun.

Uppåkra är Sveriges största förhistoriska boplatser, cirka 40 hektar, med metertjocka kulturlager och dateras huvudsakligen till järnåldern (500 f.Kr–1050 e.Kr) med en varaktighet på över tusen år. Under den perioden var Skåne indelat i regioner, geografiskt avgränsade områden med viktiga, gemensamma funktioner. I Uppåkra bedrevs specialiserat hantverk, både för boplatsens behov och för handel. Boplatsen ingick i ett väl förgrenat nät av handelskontakter.

I Uppåkra fanns flera kultplatser, ett hednatempel har påträffats och, under innevarande sommar, en hövdingahall. Fynd visar på särskilda gårdar med ett specialiserat hantverk som avlöste varandra under järnåldern. Främmande föremål visar på långväga handel. Några av de mest unika och praktfulla föremålen hör hemma i järnålderssamhällets elit.

Fel! Okänt namn på

Uppåkra har mycket sannolikt under vissa tider varit centralorten i sydvästra Skåne dit den religiösa, politiska och ekonomiska makten var koncentrerad.

Uppåkraboplatsens betydelse som central handels- och hantverksplats minskade under slutet av 900-talet, då Lund grundades som ett kungligt och kyrkligt centrum. Efterhand övertog Lund funktionen som områdets viktigaste plats.

Lunds universitet, Lunds universitets historiska museum, Regionmuseet i Kristianstad, Region Skåne, länsstyrelsen och Staffanstorps kommun är alla positiva till att allmänheten bereds större möjligheter att tillgodogöra sig forskarrönen. Detta skulle enligt dem bäst ske genom uppförandet av Uppåkra Arkeologiska Centrum i omedelbar anslutning till fornlämningen. Initiativet till centrumet har Staffanstorps kommun tagit. Centrumet är tänkt att ha ett nära samarbete med Lunds Universitets Historiska Museum som har ansvaret för tillvaratagandet av fynden från platsen. De skulle utgöra viktiga komplement till varandra samt som helhet säkerställa att allmänheten får del av vår historia. Dynamiken i centrumet sker genom återkommande publika arkeologiska undersökningar.

Förutom att ge allmänheten tillgång till viktig information bidrar projektet till att svara på viktiga frågor:

- ? Hur inlemmades Sydsverige i det gryende danska riket?
- ? När uppstår regional maktsamling?
- ? Hur såg maktstrukturerna ut här, före, under och efter integrationskedet?

Projektets framgång är dock avhängigt av en tydlig grundfinansiering, då det kräver mycket arbete att över tiden upprätthålla kunskapsförmedling till allmänheten tillsammans med en uthållig finansiering av de återkommande utgrävningarna.

Eftersom projektet är av nationell betydelse är det inte enbart en fråga för kommunen och regionen, även staten bör inse dess betydelse. Region Skåne och Staffanstorps kommun har för avsikt att bilda en stiftelse som ska driva projektet, men det är inte möjligt att skapa den stabila ekonomiska grund som krävs utan statlig medverkan. Därför bör staten omdisponera medel ur relevanta anslag i syfte att kunna stödja arbetet med ett regionalt arkeologiskt centrum i Uppåkra, de arkeologiska publika utgrävningarna och ett fortsatt tillvaratagande av kunskaperna och fynden vid Lunds Universitets Historiska Museum.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 30 september 2008

Ewa Thalén Finné (m)

Staffan Appelros (m)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m)

Christine Jönsson (m)

Göran Montan (m)

Anne-Marie Pålsson (m)

Mats Sander (m)

Marie Weibull Kornias (m)

Inge Garstedt (m)

Anders Hansson (m)

Olof Lavesson (m)

Sven Yngve Persson (m)

Margareta Pålsson (m)

Hans Wallmark (m)